

“Aan de slag voor een Duurzaam Klimaat 2019-2022”

Realisatie in 2020

1. INLEIDING

Het programma dat in december 2018 door het college is vastgesteld heeft tot doel om richting te geven aan het organiseren van ons werk ten behoeve van de klimaatdoelen. Deze doelen zijn vastgesteld in het beleidskader "Aan de slag voor een duurzaam klimaat 2019-2022. We hebben aangegeven dat het programma impact zal hebben op een substantieel deel van de organisatie. Ook hebben we aangegeven dat vooral in het begin het programma weinig zekerheden kan bieden over de specifieke resultaten, maar dat deze met de tijd tot stand zullen komen. Een programma is namelijk een tijdelijke organisatievorm die bestaat uit meerdere activiteiten (waaronder processen en projecten) die in hun onderlinge samenhang zorgen voor het halen van de beoogde doelen. Een programma is vooraf minder voorspelbaar dan een project en kan gedurende de uitvoering aanpassing behoeven, bijvoorbeeld door het toevoegen of juist schrappen van projecten/activiteiten.

In de startfase van een programma is het aandeel improvisaties vaak relatief hoog, omdat de diverse programmaonderdelen dan nog nader geconcretiseerd en uitgewerkt moet worden. Na de startfase neemt het aandeel projecten (en later ook routines) toe. Tot het programma zichzelf overbodig maakt omdat de werkwijze om de doelen te behalen of bestendigen zijn opgenomen in de routine van alledag. Na ruim twee jaar werken in en aan het programma laten we zien hoe onze inzet zich heeft gericht op de resultaten die het belangrijkste zijn voor het te behalen doel dan wel het meest haalbaar zijn binnen de gegeven randvoorwaarden, middelen en organisatie.

2. FOCUS OP INSPANNINGEN EN RESULTATEN 2020

In de loop van 2019 is gebleken dat we niet op alle onderdelen van het programmaplan evenveel inzet kunnen leveren. Dit heeft deels te maken met de veelheid aan inspanningen op de korte termijn en deels met aanpassingen op het gebied van de randvoorwaarden, de middelen en de organisatie. Zo hebben we op het beschikbare budget 20% versoberd, zijn de middelen voor Steenbreek ingeleverd en kan er minder inzet vanuit de organisatie geleverd worden aan het programma dan gepland. We hebben besloten ons te focussen op de thema's en activiteiten die het meeste rendement opleveren voor de te behalen doelen.

Drie belangrijke focuspunten

De focus lag in 2020 op de belangrijke, en veelal onderschatte, opgave op het gebied van de warmtevraag en de noodzakelijke besparingen op de hiermee gepaard gaande energievraag. Ook de opgave op het gebied van grootschalige opwek vroeg in 2020 het nodige van onze inzet. Een derde belangrijke focus lag op de strategische communicatie en bewustwording; samen met inwoners en partners werken aan een beter klimaat. Het was de bedoeling om in 2020 een doel voor Circulaire Economie vast te stellen en toe te voegen aan het beleidskader voor de Klimaataanpak. Deze is naar 2021 doorgeschoven.

Legenda bij overzichten pagina 3 en volgende

Staat voor de doelen

Staat voor de thema's

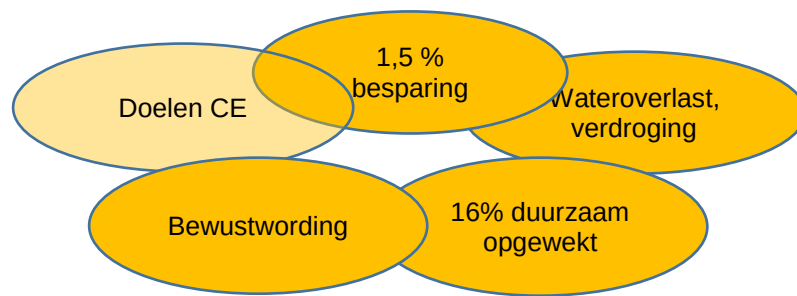
Verantwoordelijkheid is bij het Adviesteam Klimaat belegd

Verantwoordelijkheid is in de lijn belegd

Verantwoordelijkheid in transitie; van het Adviesteam Klimaat naar de lijn.

Advies aan de organisatie

1. Wonen	2. Werken	3. Opwek	4. Mobiliteit	5. Adaptatie
Woon Visie	Handhaving ODRA	RES	Aanbesteding Emissievrij OV	DPRA
Prestatie afspraken Vivare	Gemeentelijk Vastgoed	Energie & Landschap	Laadpalen	Steenbreek
Maatwerk Monumenten	Duurzame landbouw	Lokaal partnerschap	Fietsbeleid	Watertakenplan
Regelingen			Duurzame A 348	Lokaal Hitteplan
Warmte Transitie Visie				

Strategische Communicatie en Bewustwording

3. WAT HEBBEN WE IN 2020 GEREALISEERD?

Advies aan de organisatie

Voornemen:

Het Adviesteam Klimaat staat, zoals de naam als aangeeft, de organisatie bij met advisering op de klimaat- en duurzaamheidsaspecten van het reguliere werk. De verantwoordelijkheid voor het vragen van deze adviezen, het meenemen en het uitvoeren ervan blijft bij het betreffende organisatieonderdeel. Zo werken we toe naar het overbodig worden van het team en het programma in 2022.

Gerealiseerd:

Advisering aan de organisatie heeft op aanvraag, en op verschillende onderwerpen, plaatsgevonden. We noemen hier de ontwikkeling van het voormalige ziekenhuisterrein in Velp, de bouwplannen voor de Imboslaan te Dieren, de nieuwbouw van het gemeentehuis, de verduurzaming van sporthal Theothorne in Dieren, het beleidsplan voor de openbare verlichting, de Woonvisie 2020-2026 en de prestatieafspraken met Vivare. Specifiek aandacht zou in 2020 worden gegeven aan de implementatie van de Omgevingswet en de manier waarop de verschillende klimaatonderwerpen (kunnen) doorwerken onder de Omgevingswet. De invoering van de Omgevingswet is uitgesteld en de actie wordt meegenomen naar 2021 en volgende.

Strategische Communicatie en Bewustwording

Voornemen:

Een strategisch kader voor bewustwording en communicatie is de basis waarop het succes van alle andere inspanningen rust. Het is de verbindende satéprikker door alle thema's heen, het uitgangspunt bij alle bestaande of nieuwe inspanningen. Het is in 2020 met voorrang opgepakt. Het is eveneens de thuisbasis voor de verschillende inwonersinitiatieven in onze gemeente op het gebied van energie en klimaat. Partnerschap met onze inwoners in de opgave voor een beter klimaat staat hier centraal.

Resultaten eind 2020

- Strategisch communicatie en bewustwordingsplan als basis en verbinder
Is gerealiseerd.
- Interne campagne om duurzaamheid bij collega's (nog meer) op de kaart te zetten
Is vertraagd, gaat mee naar 2021.
- Communicatiecampagne als vervolg op de Klimaatkaravaan.
Is gerealiseerd. Producten zijn de nieuwe website "watisjouwrheden.nl" en de klimaatcampagne in de regiobode.
- Samen met bewoners een plan maken voor de inwoners van Rheden gericht op energiebesparing, opwek, klimaatadaptatie en bewustwording.
Is deels gerealiseerd. Het Platform Klimaataanpak Rheden is in oprichting. De website "watisjouwrheden.nl" is daarbij het communicatieplatform. Partnerschap staat hier centraal. Gaat mee naar 2021.
- Uitbreiden bewonerscontacten in de andere dorpskernen; samen met bewoners en gericht op de thema's Opwek, Warmtetransitie en bewustwording.
Is deels gerealiseerd, zie boven.
- Subsidieregeling om innovatieve initiatieven van inwoners te ondersteunen.
Is vertraagd. Mee naar 2021.

- ELMG als instrument voor informatie en bewustwording inzetten. Is gerealiseerd.

Aan de kleuren zien we welke onderwerpen al in de organisatie geborgd zijn, deze zijn groen. Het klimaatteam adviseert hierbij op aanvraag. De donkerblauwgekleurde onderwerpen worden nog vooral gedragen door het Adviesteam Klimaat. Zie ook de legenda op pagina 2. Aansluiting met de organisatie en overdracht aan de organisatie zijn van groot belang.

1. Wonen	Woningen, eigenaren, bewoners, en woonklimaat
Woon Visie	<p>Resultaat eind 2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Klimaatbestendige Woonvisie 2020-2026 <p>Is gerealiseerd.</p>
Prestatie afspraken Vivare	<p>Resultaat eind 2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uitvoeren klimaatgerichte prestatieafspraken 2020 - Klimaatambitie verwerken in prestatieafspraken 2021 (zie 2021) <p>Beide zijn gerealiseerd.</p>
Maatwerk Monumenten*	<p>Resultaat eind 2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Via aanbesteding externe uitvoerder van het project aangesteld. <p>Is vertraagd. De aanbesteding is begin 2021 afgerond.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het project is van start gegaan <p>Is vertraagd. Het project is begin 2021 gestart. Na raadsbesluit over subsidieregeling gaan we groot naar buiten.</p>
Regelingen	<p>Resultaat eind 2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De verordening "Toekomstbestendig Gelderland" is vastgesteld; een samenvoeging van de Blijverslening, de Duurzaamheidslening en de Nul-op-de-meterlening <p>Is gerealiseerd.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Plan voor Collectieve inkoopactie "Winst uit je Woning" is gereed, gericht op besparen en opwek. <p>Is gerealiseerd. Uitvoering in 2021.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Maatregelenlijst "Mijn huis mijn toekomst" aangevuld met klimaatadaptaties <p>Is gerealiseerd. De lijst staat klaar maar is nog niet in gebruik genomen. Wegens corona zijn er nog geen vrijwilligersbijeenkomsten geweest en heel weinig huisbezoeken.</p>
Warmte Transitie Visie	<p>Resultaat eind 2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Warmte Transitie Visie vastgesteld - Keuze voor een aantal kansrijke buurten <p>Beide zijn vertraagd vanwege gewenste samenloop met de beleidskaders voor Energie & Landschap. Mee naar 2021 en recent vastgesteld.</p>

2. Werken	Zakelijk vastgoed en bedrijfsvoering inclusief gemeentelijk bedrijf
Handhaving ODRA	<p>Resultaat eind 2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 40 extra energiecontroles bij Rhedense bedrijven bovenop de 22 die tot de reguliere opdracht van ODRA behoren. <p>Deels gerealiseerd, wegens corona geen 40 maar 33 extra controles uitgevoerd.</p>
Gemeentelijk Vastgoed	<p>Resultaat eind 2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Programma van Eisen nieuw gemeentehuis gereed. Is vertraagd. In het eerste kwartaal van 2021 opgeleverd. - Raadsbesluit keuze scenario energieneutraal gemeentehuis. Is gerealiseerd. - Aanbesteding ontwerp en bouw gemeentehuis van start. Is niet gerealiseerd. Wordt voorzien voor 2022. - Duurzaam en (bijna) energieneutraal zwembad is opgeleverd. Is gerealiseerd. - Verduurzaming van sporthal Theothorne is van start gegaan. Is van start gegaan. Realisatie wordt voorzien voor 2022. - Verduurzaming sporthal de Hangmat is van start gegaan. Is niet gerealiseerd. - Er is een plan van aanpak voor de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed opgesteld, in lijn met de routekaarten van VNG. Is vertraagd. Mee naar 2021.
Duurzame landbouw	<p>Resultaat eind 2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verkenning duurzame landbouw opgeleverd. Is gerealiseerd. - Eerste vervolgstappen geconcretiseerd. Is vertraagd.

3. Opwek	Coöperatieve, grootschalige en bedrijfsmatige opwek
RES	<p>Resultaat eind 2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Conceptbod RES vastgesteld door B&W. Is gerealiseerd.
Energie & Landschap	<p>Resultaat eind 2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> - "Handreiking Energie en Landschap" opgesteld in dialoog met inwoners, vastgesteld door de raad. Is vertraagd. Mee naar 2021.
Lokaal Partnerschap	<p>Resultaat eind 2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Initiatief De Bocht succesvol ondersteund en gefaciliteerd. Is gerealiseerd. De werkgroep Klimaat Actief Dieren Zuid is succesvol ondersteund voor het realiseren van zonneveld De Bocht, in samenwerking met Rijn en IJssel Energiecoöperatie.

	<ul style="list-style-type: none"> - Initiatief De Oksel ondersteund (zie ook Duurzame A348). Bijdrage is geleverd, voortgang echter moeizaam. Mee naar 2021. - Initiatief De Slinger (Zon op dijk A348) ondersteund. Is ondersteund maar nog niet gereed. Mee naar 2021.
--	---

4. Mobiliteit	Lokaal en regionaal
Aanbesteding Emissievrij OV	<p>Resultaat eind 2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De gemaakte afspraken over Emissievrije OV uit de Nota van Uitgangspunten zijn omgezet in het Programma van Eisen. Is vertraagd. Concessie uitgesteld naar 2026 door gevolgen corona. - Overleg tussen gemeente en provincie als concessieverlener. HOV verkenningen naar corridors zijn eind 2020 uitgevoerd. Is gerealiseerd.
Laadpalen	<p>Resultaat eind 2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vraagafhankelijk 40 laadpalen gerealiseerd. Deels gerealiseerd, vanwege corona (en thuiswerken) minder vraag naar plaatsing. - Vanuit Nationale Agenda Laadinfrastructuur is voor de regio Gelderland en Overijssel (GO-RAL) een plan van aanpak (visie en beleid) klaar. Is vertraagd. Mee naar 2021.
Fietsbeleid	<p>Resultaat eind 2020 regionaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Samenwerkingsagenda Duurzame Mobiliteit & Bereikbaarheid vastgesteld met daarin een werkspoor Fiets. Is gerealiseerd. - de Dynamische Samenwerkingsagenda, onderdeel Fiets. Is gerealiseerd (zie hierboven). - Enkele preverkenningen en een tracéstudie. Is gerealiseerd. <p>Resultaat eind 2020 lokaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Besluit over de SFR(snelle fietsroute Dieren-Arnhem) en voorbereiding realisatie. Scope is gewijzigd. Aanpak knelpunten mee naar 2021.
Duurzame A 348	<p>Resultaat eind 2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Partner van de Provincie in de Verduurzamingsopgave A348. Is gerealiseerd, duurzaamheidsaspecten vanuit gemeente Rheden ingebracht. - Ondersteunen lokale initiatieven A348. Is gerealiseerd, mee naar 2021.

5. Adaptatie	Lokaal en regionaal
DPRA	<p>Resultaat eind 2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> - We voeren de risicodialoog uit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) op basis van de stresstesten met partners in de regio en waterschap. <p>Is vertraagd. Mee naar 2021.</p>
Steenbreek	<p>Resultaat eind 2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> - We hebben 5 buurtinitiatieven voor vergroening en/of afkoppelen van regenwater op privé- terrein ondersteund. <p>Deels gerealiseerd: twee buurtinitiatieven met respectievelijk 29 en 31 deelnemers. Meerdere geïnteresseerden, mee naar 2021.</p> <ul style="list-style-type: none"> - We hebben voor Dieren in beeld hoeveel m2 verharding gemeenterrein eruit kan en hoeveel dat kost. <p>Deels gerealiseerd: voor Dieren centrum gereed, rest in voorjaar 2021.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bij nieuwe projecten streven we naar minder verharding. <p>Is gerealiseerd.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Samenwerking Larenstein, armoede en Steenbreek is gestart. <p>Is gestart. Mee naar 2021.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Samenwerking met Aeres om 5 voortuinen in Dieren klimaatbestendig te maken is gestart. <p>Is gestart. Mee naar 2021.</p>
Watertakenplan	<p>Resultaat eind 2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uitvoering door Vakgroep Riolering conform afspraken. <p>Is gerealiseerd. Loopt door in 2021 en volgende.</p>
Lokaal Hitteplan*	<p>Resultaat eind 2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Plan van aanpak is vastgesteld, in samenwerking met gemeente Arnhem en GGD <p>Niet gerealiseerd.</p>

4. WAT HEEFT HET GEKOST?

Raming van kosten

Bij de begroting 2020 is circa 20 % van het beschikbare budget ingeleverd. Dat gaf voor 2020 in totaal een budget van € 1.073.882. Volgens afspraak gaat het bedrag van € 241.695 mee naar 2021 en is de begroting voor 2021 opgehoogd met het voor de jaarrekening 2020 ingeleverde bedrag van € 358.000.

	2020	begroting	realisatie
Incidenteel		€ 860.000	
Reserve jaarovergang 2019		€ 288.882	
Doorgeschoven zomernota 2019		€ 125.000	
Bezuiniging maatregel 110		-€ 150.000	
Bezuiniging maatregel 111		-€ 250.000	
Warmtevisie bijdrage jaarrekening 2019		€ 200.000	
Overschot tbv jaarrekening			-€ 358.000
Uitgaven programma			-€ 486.385
Totaal		€ 1.073.882	€ 241.695

De beschikbare middelen zijn bestemd voor de tijdelijke inzet van menskracht, voor de kosten die we moeten maken om specifieke kennis en kunde in ons programma te halen, initiatieven van inwoners te ondersteunen en uit te voeren. Voor maatregelen die we willen realiseren met betrekking tot het verduurzamen van ons vastgoed hebben we een investeringsbudget van 4 ton beschikbaar. Dat is met name bedoeld voor het realiseren van zonnepanelen op onze daken maar bij lange na niet voldoende om aan de opgave te voldoen. Er zal aanvullend budget moeten worden vrijgemaakt of worden gezocht in provinciale, landelijke of Europese subsidies dan wel alternatieve vormen van kapitaalverstrekking als crowd-funding.

5. BINNEN WELKE KADERS HEBBEN WE GEWERKT?

Kaders

De kaders waarbinnen het programma wordt uitgevoerd zijn de volgende:

- Het Beleidskader "Aan de slag voor een Duurzaam Rheden"
- Het Klimaatverdrag van Rio de Janeiro 1992
- Het Klimaatakkoord van Parijs 2015
- Het Nationaal Klimaatakkoord juli 2018
- De geactualiseerde Routekaart Energie neutrale Regio 2050 juni 2018
- Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie
- Regionale Energie opgave (RES).

Risico's en beheersmaatregelen

Het belangrijkste risico is op dit moment de inzet van voldoende en voldoende gekwalificeerd personeel. Het commitment van hele gemeentelijke organisatie is een kritische succesfactor. Het programma heeft alleen kans van slagen als ook de medewerkers in de bredere organisatie hun deel van de klimaatopdracht kunnen en mogen uitvoeren. Druk op zowel het personeelsbudget als op de structurele uitvoeringsbudgetten binnen de verschillende begrotingsprogramma's kan een negatieve werking hebben op het behalen van de doelen van het programma. In dat geval moeten er gemeente breed prioriteiten worden herschikt of moeten de klimaatdoelen worden bijgesteld.